

БӨЛІМ: ДЕФЕКТОЛОГИЯ

Мұғалім - дефектологтың ата- аналарға кеңесі

ЖАРИЯЛАНДЫ
07.02.2025СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/175746/**Битөреева Жанар Жылқайдаровна**

Түркістан облысы, Жетісай ауданы

«№28 Хиуаз Доспанова атындағы жалпы білім беретін мектеп» КММ

Дефектолог

Баланың сөйлеу дағдыларының дамуымен байланысты проблемалар, егер олардың елеулі себептері болмаса, егер оның жалпы дамуына көп көңіл аударса, сондай-ақ логопедтердің күрделі емес ұсыныстарын пайдаланса, жойылуы мүмкін.

Баланың сөйлеу дамуындағы бұзылулар жақ бұлшық еттерінің дамуындағы кемшіліктермен байланысты, олар балалардың артикуляциялық аппаратының жай-күйіне тікелей әсер етеді. Үшін бұл бұлшық нығайту қажет жиі заставлять баланың шайнаған бүтін көкөністер мен жемістер, кептірілген нан, қабыршағын нан және бүтін тілімдері ет. Сондай-ақ, баламен және тіл бұлшық еттерін дамытумен айналысу керек, ол үшін оны шаю қозғалыстарын жасауға мәжбүр ету, жақтарын үрлеу, ауызда ауа ұстап тұру, сондай-ақ оны ауыздың бір жартысынан екіншісіне домалату керек.

Сөйлеудің дамуына және жалпы ақыл- ойдың дамуына қол саусақтарының ұсақ моторикасы өте үлкен әсер етеді, оны ерте жастан бастау қажет. Баланың саусақтары қозғалмалы және мойынсұнғыш болуы үшін, оны жиі киімдегі түймелерді түймелеп, бауды байлап, жендерін қысып қою керек. Мұндай сабақтарды бала үшін қызықты жасауға болады, егер оларды қуыршақтарда өткізуді ұйымдастырса.

Пластининнен мүсіндеу моторикасын дамытуға жақсы көмектеседі, ол өзі өте қызықты сабақ болуы мүмкін, сондай-ақ баланың шығармашылық дамуы мен дұрыс сөйлеу дағдыларын көмектеседі. қалыптастыруға

Ата-аналар балалардың сөйлеу тілін дамытудағы бұзылуларды ерте жаста, балалардың дұрыс сөйлеуінің тұрақты әдеті қалыптаспағанша, оны түзету айтарлықтай киын болады.

Мұғалім-дефектолог кеңесі қажет белгілер: — баланың шағын сөздік қоры;

фонетикадағы кейбір дыбыстардың дұрыс айтылмауымен сипатталатын кемшіліктер;

сөздің әр түрлі реңктерін ажыратуға байланысты қиындықтар;

сылтауларды дұрыс қолданбау, босану бойынша сөздерді басқару мен келісудегі бұзушылықтар;

көптеген сөздердің мағынасын түсінбеу және сөйлем құрастыра алмау;

Балаларда осындай белгілер болған кезде ата-аналардың бірінші кезектегі міндеті баламен белсенді сөздігін байытуға, грамматикалық құрылым мен байланыстырылған және түсінікті сөйлеуді құру ережелеріне үйретуге тұрақты жұмыс болып табылады.

Баланың зат есімдерінен сөздік қорын қалыптастыруды бастау керек, біртіндеп оларға етістіктер мен сын есімдерді қосу керек. Ең төменгі сөздік қоры қалыптасқаннан кейін, тұрақты қайталау арқылы ғана қол жеткізіледі, ең жиі қолданылатын сылтаулармен сөздерге көшуге болады, олардың көмегімен сөздерді сөйлемдерге қосу механизмін меңгеруге болады. Өз балаларымен оқыту және дамыту сабақтарын жүргізетін ата-аналарға шыдамдылық танытуы керек: осындай сабақтардың әрбір кезеңінде көп уақыт пен күш кетуі мүмкін, бірақ олардың нәтижелері сізді ғана емес, сондай-ақ Сіздің баланың да қуанта алады. Жалпы моториканың және саусақтың қозғалуы жетіспеуі тілдік функциясына байланысты. Жазуға бейімделмеген, жалпы моториканың және саусақтың қозғалуы жетіспеуі мектептің төменгі сыныптарынан бастап, оқуға деген негативтік әсерін тигізуі мүмкін. Қолдың ұсақ моторикасы баланың дамуына, оқуына өте маңызды. Мектепке дейінгі ұйымда жазу емес, жазуға дайындықтың маңызы зор.

Қол моторикасын арттыруға арналған ойындар мен жаттығулар баланың тілінің дамуына да әсерін тигізеді. Бала саусақтарымен әр түрлі жаттығулар орындап, үлкен жетістіктерге жетеді және баланы сурет салуға үйретеді, ары қарай жазуға да көмектеседі. Егер баланың саусақтары шапшаң жұмыс жасап, иілгіш болса жазуы да әдемі болады. Ұсақ моториканы дамыту жұмыстарын ерте сәбилік шақтан бастаған дұрыс. Омыраудағы баланың өзіне саусақтағы бас миымен байланысқан активті нүктелеріне әсер ете отырып массаж жасау керек. Ерте жаста және мектепке дейінгі кіші жаста қарапайым жаттығуларды жасауда өлеңмен, жаттығуларды тақпақпен ұйымдастырылған пайдалану ұсынылады.

Сонымен қатар өзіне-өзі қызмет ету дағдысын қалыптастыру: тиегін өзі салып, өзі ағыту, бауын байлау т.б.

Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік ойын жаттығуларын тәрбиешінің: дамыту ісінде балалардың сөздік қорларын дамыту; жаңа іс-қимылды меңгерту;

үйренген сөздерін, іс-қимылдарын тиянақтап, анықтап, әрі байытып отыру басты

міндет саналады. Осы аталған міндеттерді тәрбиеші үнемі ойын жаттығулар жұмысын жүргізуде басшылыққа алып отыруы тиіс. Балалардың сөздік қорын молайтуда ойын, тапсырма жаттығулардың орны ерекше. Соның ішінде ойын- баланың шын тіршілігі. Ойын арқылы бала айналасындағы нәрседен өзіне қызықтысына ықыласы ауып, таңдап алады. Баланың бір ерекше қасиеті сөйлеуден еш жалықпайды. Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына жол ашады.

Қай бала болмасын ойынмен өседі, өйткені бала табиғатының өзі тек ойынмен байланысты. Ойын үстінде бала еш нәрсеге тәуелсіз. Ол өзін еркін ұстайды. Ал еркіндік дегеніміз барлық дамудың баспалдағы, бәрін білуге деген талпынысы мен құлшынысы. Ұсақ моториканы дамыту арқылы сөйлеу тілін жетілдірудегі саусақ ойын- жаттығуларының маңызы. Ұсақ моториканы дамыту жұмыстарын ерте сәбилік шақтан бастаған дұрыс. Омыраудағы баланың өзіне саусақтағы бас миымен байланысқан активті нүктелеріне әсер ете отырып массаж жасау керек. Ерте жаста және Мектепке дейінгі кіші жаста қарапайым жаттығуларды жасауда өлеңмен, тақпақпен ұйқастырылған жаттығуларды пайдалану ұсынылады. Сонымен қатар өзіне -өзі қызмет ету дағдысын қалыптастыру: тиегін өзі салып, өзі ағыту, бауын байлау, т.б. Ал ересек топтағы балалар үшін ұсақ моториканы дамыту және қолдың икемділігін арттыруға арналған жаттығулар мектепке дайындықтың яғни, жазу, сызуға үйренудің маңыздысы болып саналады.

Ұсақ моториканы дамытудың маңыздылығы неде? Адамның бас миында саусақ қимылына және сөйлеуге жауап беретін орталықтар өте жақын орналасқан. Ұсақ моторикаға әсер ете және оны белсендіре отырып, көрші орналасқан сөйлеуге жауап беретін орталықты да дамыта аламыз.

Педагогтар мен балалар психологының мақсаты- ата аналарға ұсақ моториканы дамыту ойындарының маңыздылығын ұғындыру.

Түркістан облысы Жетісай ауданы

«Хиуаз Доспанова атындағы № 28

жалпы білім беретін мектеп»

коммуналдық мемлекеттік

мекемесінің

дефектологы

Битөреева Жанар Жылқайдаровна

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі
© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.